

11

మాణిక్య వీణ

- విద్వాన్ విశ్వం

చదవండి - ఆలోచించి చెప్పండి.

“సౌందర్యం ఆరాధించేవాడా!
 కవితలో, శిల్పంలో
 పురుగులో, పుష్పంలో
 మెరుపులో, మేఘంలో
 సౌందర్యం ఆరాధించేవాడా!
 జీవించేవాడా!
 సుఖించేవాడా! దుఃఖించేవాడా!
 విహ్వలుడా! వీరుడా!
 ప్రేమించేవాడా!
 వియోగీ! యోగీ! భోగీ! త్యాగీ!
 ఆలోచనలు పోయేవాడా!
 అనునిత్యం అన్వేషించేవాడా!
 చెట్టూ, చెరువూ, గట్టూ, పుట్టూ
 ఆకాశంలో సముద్రంలో
 అన్వేషించేవాడా!”

- శ్రీశ్రీ

ప్రశ్నలు:

1. ఈ కవిత ఎవరిని గురించి తెలుపుతుంది?
2. కవితలో పేర్కొన్న మానవుని ప్రత్యేక లక్షణాలేవి?
3. మానవుణ్ణి ఎన్ని కోణాల్లో ఈ కవితలో దర్శించవచ్చు?
4. మానవునికి వివిధ లక్షణాలు ఎలా సంక్రమించి ఉండవచ్చు?
5. మీ దృష్టిలో మానవుడెలాంటివాడు?

పాఠ్యాంశ నేపథ్యం / ఉద్దేశం

ఆంధ్రప్రభ వారపత్రికలో విద్వాన్ విశ్వం “మాణిక్యవీణ” శీర్షికన వ్యాసాలు, కవితలు రచించారు. మాణిక్యవీణలో వీరు స్వీకరించని అంశం లేదని చెప్పవచ్చు. మానవజీవన ప్రస్థానంతో కళ, కవిత్వం వెనవేసుకున్నాయని, మనిషి నిరంతర జ్ఞానాన్వేషి అని ఈ కవిత తెలుపుతుంది. మాణిక్యవీణను మీటి, మానవీయ రాగాల్ని పలికించిన ఈ కవిత చారిత్రక ఘట్టాల్ని తరచి చూపి మనిషి శాశ్వతత్వాన్ని తెలుపుతుంది.

సాంకేతికరంగంలోని అభివృద్ధిని మాత్రమే అభివృద్ధి అనుకుంటూ కళలను సాహిత్యాన్ని ఉపేక్షిస్తూంది. నేటితరం. మానవజీవితంతో ముడివేసుకున్న కళలు, సాహిత్యం అనాదిగా సంక్రమించిన ఆస్తి అని తెలుపుతూ, విజ్ఞానమార్గంలో ప్రయాణించి సంస్కృతిని గౌరవిస్తేనే మనిషి శాశ్వతుడవుతాడని తెలపడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

పాఠ్యభాగ వివరాలు

ఈ పాఠ్యభాగం 'వచన కవిత' అనే సాహిత్య ప్రక్రియ, పద్య, గేయాల్లో ఉండే భందస్సుతో సంబంధం లేకుండా, వ్యావహారిక భాషలో రాసే కవితను వచన కవిత అంటున్నాం. చిన్న చిన్న పదాలు, వాక్యాలతో ధ్వని గర్భితంగా ఉండే కవిత వచన కవిత. ఈ పాఠం విద్వాన్ విశ్వం రచనా సంపుటిలోది.

విద్యార్థులకు సూచనలు

- ❧ పాఠం చదవండి. అర్థంకాని పదాలు గుర్తించండి.
- ❧ వాటి అర్థాలను పుస్తకం చివర ఉన్న 'పదవిజ్ఞానం' పట్టికలో చూసి లేదా నిఘంటువులో చూసి తెలుసుకోండి.
- ❧ పాఠం చిత్రం చూడండి. దీని ఆధారంగా కవిత సారాంశాన్ని ఊహించండి.

కవి పరిచయం

(1915-1987)

ఇంత మంచి పెన్నుతల్లి
ఎందుకిట్లు మారెనో?
ఇంత మంది కన్నతల్లి
ఎందుకెండి పోయెనో?

అని ఆవేదనతో 'పెన్నేటిపాట'ను సృజించిన మానవీయ కవి విద్వాన్ విశ్వం. సాహితీవేత్తగా, రాజకీయ నాయకునిగా, పత్రికా సంపాదకునిగా బహుముఖీన దర్శనమిచ్చిన విశ్వం అసలు పేరు మీసరగండ విశ్వరూపాచారి. అనంతపురం జిల్లా తరిమెల గ్రామంలో లక్ష్మమ్మ, రామయ్య దంపతులకు జన్మించిన విశ్వం, సంస్కృతాంధ్రాంగ్ల భాషల్లో పండితుడు. మీజాన్, ప్రజాశక్తి, ఆంధ్రప్రభ, ఆంధ్రజ్యోతి పత్రికల్లో వివిధ హోదాల్లో పనిచేస్తూనే సంస్కృత భాషలోని పలుగ్రంథాల్ని తెలుగులోకి అనువదించాడు. పత్రికా సంపాదకునిగా 'అవి - ఇవి', 'తెలుపు - నలుపు', 'మాణిక్యవీణ' వంటి శీర్షికలను భాష, సాహిత్యం, సమాజం, నైతిక విలువలు తదితర అంశాలపై సంపాదకీయాలు, 'ప్రేమించాను' అనే నవల, 'ఒకనాడు', 'పెన్నేటిపాట' అనే కావ్యాలు విద్వాన్ విశ్వం కలం నుండి జాలువారిన రచనలు. తన సాహిత్య సేవకు కళాప్రపూర్ణ, డి. లిట్. పట్టాలనందుకున్నాడు.

ప్రవేశిక

ఆధునికయుగంలో వచన కవిత ఒక ముఖ్యమైన సాహిత్య ప్రక్రియ. ఇది ఛందోబద్ధత లేని కవితా ప్రక్రియ.

సరళమైన పదాలతో, సహజమైన వాడుక భాషలో, సూటిగా భావాన్ని వ్యక్తంచేసే వచన కవిత ద్వారా ఎందరో కవులు లోతైన భావాలను తేలికగా అందించారు.

మానవ పరిణామంలోని సౌందర్యాన్ని, కృషిని, సాధనసంపత్తిని, తాత్వికతను విద్వాన్ విశ్వం ఎంత వ్యూహంగా చెప్పారో... చూద్దామా!

I

మంత్రాలతో చింతకాయలు

రాలనప్పుడు పద్య

సంత్రాసంతో చింతలు

పారిపోతాయా?

యంత్రాలతో జబ్బులు

నయం కానప్పుడు

తంత్రాలతో సమాజరుగ్మతలు

దారికి వస్తాయా?

అంటే అనవచ్చు,

ఔనని కొందఱతో

అనిపించనూ వచ్చు.

పొట్టలోని పుట్టకురుపుతో సంఘం

కట్టెదుట కళవళపడి పోతుంటే

నిట్టనిలువున రోదసిలోనికి

కట్టలు కట్టుకొని దూసుకొనిపోయి

కట్టుకొని పోయేదేమిటని

అంటే అననూవచ్చు.

ఔనని కొందఱతో

అనిపించనూవచ్చు.

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ◆ ఈ కవితలో ప్రాస పదాలు ఏమున్నాయి?
- ◆ “అంటే అనవచ్చు, ఔనని కొందఱతో అనిపించనూవచ్చు” అనే వాక్యాల ద్వారా మీరేమిగ్రహించారు?
- ◆ సమాజ రుగ్మతలు అంటే ఏమిటి? కొన్ని ఉదాహరణలు చెప్పండి.
- ◆ “పొట్టలోని పుట్టకురుపుతో సంఘం కట్టెదుట కళవళపడిపోవడం” అంటే ఏమిటి?

II

మనిషి కనువిచ్చినప్పుడే
వాని అందచందాలు చవిగొన్నాడు.

ఆనాడే ప్రకృతిని
అధీనం చేసుకోవడానికీ
అందలి రంగులనూ రవళినీ
అనుకరించడానికీ కూడా ఆయత్తమయినాడు.

గుహలలో నివసించేవాడే
గోడలపై గుర్రాలూ, జింకలూ గీసుకున్నాడు...

కాడు వీడనప్పుడే
మోడులు చివురించేలా
పాడడం ఆరంభించినాడు
గులకతాల ములుకుమీదే
గొబ్బున కాలికి గజ్జె కట్టినాడు.

దిక్కులు పిక్కటిల్లేలా
ఘీంకరించుటే కాదు
మొక్కలు నిక్కి చూచేలా
చక్కని నొక్కలతో
చిక్కని పదాలు పాడుకొన్నాడు.

చక్రం కనుక్కున్న రోజెంత
చరిత్రలో ప్రముఖ దినమో
చరచరా నాలుగు గీతలతో ఓ ఆకారం
విరచించిన రోజు అంతే ప్రముఖం
నిప్పును కనుక్కున్న నాడెంత శుభదినమో

తప్పటడుగులు మాని
తాండవం చేసిన నాడు అంతే శుభదినం.

ఆలోచించండి -చెప్పండి

- ◆ ప్రకృతికి మనిషికి ఉండే సంబంధం ఏమిటి?
- ◆ ఈ కవితలో పదసౌందర్యంతో వినసొంపుగా ఉన్న పదాలు ఏవి?
- ◆ చక్రం కనుగొనడం, నిప్పును కనుగొనడం చరిత్రలో అతి ముఖ్యమైనవని ఎందుకంటారు?
- ◆ “తప్పటడుగులు మాని తాండవం చేసిననాడు శుభదినం” అంటే ఏమిటి?

III

కిలకిలలు మాని కలభాషలు నేర్చుకున్న రోజు
అలతి మాటలతో పదాలల్లుకున్న రోజు
కలమ ధాన్యం పండించుకున్న రోజు
కళలను పండించుకున్న రోజు
అన్నీ గొప్ప రోజులే
మానవ చరిత్రలో
అన్నీ అసాధారణ పర్వదినాలే
అలా అలా కలగలిపి
పెనవేసుకొని
కళలూ కవితలూ
విజ్ఞానం ప్రజ్ఞానం
తళతళలతో తన్ను నడిపింపగా
మిన్నులు పడ్డ చోటునుండి
తిన్నగా ఎదిగి మిన్నందుకుంటున్న
చిన్నవాడు మానవుడు
చిరంజీవి మానవుడు
చిరంతనుడు మానవుడు
అనాదిగా నడుస్తున్న ఈ
మహాప్రస్థానంలో
అతగానిని వదలని
జతలు కళా కవితా
జ్ఞానం విజ్ఞానం
వానితో నడిచేవీ
వానిని నడిపించేవీ అవే-
అవే కళా కవితా
జ్ఞానం విజ్ఞానం
ప్రజ్ఞానం.

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ◆ కవి వేటిని గొప్ప రోజులన్నాడు? ఎందుకు?
- ◆ మీ దృష్టిలో ఏవి గొప్ప రోజులు? ఎందుకు?
- ◆ “కళలూ, కవితలూ పెనవేసుకోవడం” అనే వాక్యాన్ని సమర్థిస్తూ మాట్లాడండి.
- ◆ “మిన్నందుకుంటున్న చిన్నవాడు” అని ఎందుకన్నాడు కవి?
- ◆ ‘కళా, కవితాజ్ఞానం, విజ్ఞానం’ అంటే ఏమిటి?

సారాంశం

మంత్రాలతో చింతకాయలు రాలనట్టే పద్యంధాటికి చింతలు దూరంకావు. యంత్రాలతో జబ్బులు నయంకానట్టే మాయమాటలతో సామాజికసమస్యలు తొలగిపోవు. ఈ మాటను కొందరు ఆమోదిస్తారు. కొందరు ఆమోదించినట్టు నటిస్తారు. వాస్తవమైన కార్యచరణ, నిబద్ధత, అంకితభావంతోనే సామాజిక సమస్యలు పరిష్కారమౌతాయి.

ఒకవైపు కడుపులోని భయంకరమైనవ్యాధి (వ్రణం)లా సామాజిక అసమానతలనే రోగాలు కళ్ళముందు కనిపిస్తూ కలవరపెడుతున్నాయి. మరోవైపు అంతరిక్షప్రయాణాల్లో అభివృద్ధిని సాధించడంవల్ల ఒరిగిందేమని కొందరనవచ్చు. ఇంకొందరితో ఒప్పించనూవచ్చు. శాస్త్ర సాంకేతిక ప్రగతితో సమానంగా సామాజికజీవనశైలి ఎదగడంలేదని, సగటుజీవి జీవనం ఇంకా పాతాళంలోనే ఉందని కవిభావన.

మనిషి కళ్ళు తెరవగానే తనచుట్టూఉన్న ప్రకృతి అందాన్ని చూసి పరవశించాడు. అప్పటి నుండి ప్రకృతిని తన కనుసన్నల్లో ఉంచే ప్రయత్నం చేశాడు. ప్రకృతిలోని అన్ని రంగుల్నీ, రకరకాల ధ్వనుల్నీ అనుకరించే ప్రయత్నం చేశాడు. పూర్తిగా ప్రకృతితో తాదాత్మ్యం చెందాడు. గుహల్లో జీవించిన ఆదిమానవుడే గుర్రాల్నీ జింకల్నీ గీస్తూ చిత్రలేఖన నైపుణ్యాన్ని మెరుగుపరుచుకున్నాడు. ఆటవికజీవన దశలోనే తన గానమాధుర్యంతో ఎండిన మోడుల్ని చిగురింపజేశాడు. పాటకు అనుగుణంగా కఠినమైన రాతినేలపై కాలికి గజ్జెకట్టి చిందులేశాడు. స్వరాల సుకుమారపు నొక్కలతో హత్తుకునే పాటలు పాడాడు మనిషి. కళ్ళు తెరిచిననాటి నుంచి ప్రకృతిని ఆరాధించడం నేర్చుకున్నాడు. ప్రకృతిని చూసి తనను తాను మైమరచి పాటలు పాడుతూ, నర్తిస్తూ, ఆనందడోలికల్లో తేలిపోయాడు. కళలను జీవితంలో అంతర్భాగం చేసుకున్నాడు. ప్రాకృత మానవుడు ప్రకృతి ఒడిని పాఠశాలగా చేసుకుని కళాభిరుచిని పెంపొందించుకున్నాడు.

చక్రాన్ని కనుక్కొన్నరోజు చరిత్రలో ఎంత ప్రముఖమైనదో, చకచకా నాలుగు గీతలతో లిపిని కనుక్కొన్న రోజు అంత కంటే విశేషమైనది. చక్రం మానవచలనానికి దోహదపడితే, లిపి భావసంచలనానికి వేదికై సృజనాత్మక ప్రపంచంలోకి దారిచూపింది. నిప్పును కనుక్కొన్న రోజెంత గొప్పదో తప్పటడుగుల చిందుల నుంచి ఉన్నత నృత్యాలు చేసిన రోజు అంతే గొప్పది. రాతియుగపు చీకటిని చీల్చుకుంటూ నవీన విజ్ఞానపు వెలుతురులోకి ప్రవేశించిన గొప్ప రోజులుగా వాటిని కవి భావించాడు.

అరువుల నుంచి అర్ధవంతమైన మాటలు నేర్చినరోజు, ఆ మాటలతో జానపదా లల్లిన రోజు, సారవంతమైన భూమి నుంచి భుక్తిని పండించుకున్నరోజు, మానసికోల్లాసం కలిగించే కళ ఆవిష్కరణ జరిగిన రోజు... ఇలా ఒకటేమిటి, అన్నీ గొప్పరోజులే! మానవ జీవన పరిణామ చరిత్రలో నిలిచిన అసాధారణ సంఘటనలు జరిగిన ప్రతిదినమూ శుభదినమే! ఇలా కవితలూ, కళలూ, విజ్ఞానం, ప్రజ్ఞానం కలగలిసిపోయి మానవజీవితంలో పెనవేసుకొన్నాయి. ఆదిమ దశ నుండి, ఆధునికదశ వరకూ మనిషి చేసిన ప్రయాణంలో ప్రతి అంశమూ ఎంత అపురూపమైనదోగదా! అని కవి ఆశ్చర్యపడ్డాడు. బతుకుతో ముడి వేసుకున్న కళల, శాస్త్రాల గొప్పదనాన్ని స్మరించుకున్నాడు.

కళలు, విజ్ఞాన కాంతులతో జీవనప్రయాణంలో నేలనుంచి నింగికెగిరిన చిన్న మానవుడే శాశ్వతుడయ్యాడు. అనంతమైన కాలం దారిలో అలుపెరుగక సాగుతున్న జీవనప్రస్థానంలో మానవుణ్ణి వదలనివి కళలు, కవితలు, జ్ఞానవిజ్ఞానాలు. తన జీవనయానంలో ఎదురయ్యే అలసటను, యాంత్రికతను దూరం చేయడానికి కళల్ని కవితల్ని అలంబనగా చేసుకున్నాడు. విజ్ఞానమార్గంలో ప్రయాణించాడు. వీటితోనే నడిచాడు. వీటితో నడిపించాడుకూడా. మనిషి కాలగర్భంలో కలిసినా అతని మేధలోంచి ఆవిష్కృతమైన కళ, కవిత్యం, విజ్ఞానం సకలమానవాళికి దిశానిర్దేశం చేస్తాయి. మానవుణ్ణి శాశ్వతుణ్ణి చేస్తున్నాయి.

I. అవగాహన - ప్రతిస్పందన

1. మాణిక్యవీణ శీర్షికన ఉన్న కవిత విన్నతర్వాత మీకు ఎలాంటి అనుభూతి కలిగిందో చెప్పండి.
2. 'మాణిక్యవీణ' వచన కవితను భావయుక్తంగా చదవండి. దీని భావాన్ని సొంతమాటల్లో చెప్పండి.
3. పొట్లపల్లి రామారావు రాసిన కింది కవితను చదివి ప్రశ్నలకు జవాబులివ్వండి.

ఎన్ని దినములు నీవు
ఇల గడిపినను ఏమి?
ఎన్ని జన్మాలింక
ఎదిరి చూచిన ఏమి?
ఎన్నాళ్లకైన నీ
ఔన్నత్యమును నీవె
సాధించ వలెనోయి
శోధించ వలెనోయి!
నీలోన వెలుగొందు
నీస్వశక్తిని మరచి
పరుల పంచల జూడ
ఫలమేమి కలదోయి!

- అ) పై కవితకు పేరు పెట్టండి.
 - ఆ) ఔన్నత్యం పొందడానికి కవి ఏం చేయాలని చెప్తున్నాడు?
 - ఇ) స్వశక్తికి, ఇతరులపై ఆధారపడడానికి గల తేడా ఏమిటి?
 - ఇ) "పరులపంచ" అనే పదంతో సొంతవాక్యాన్ని రాయండి.
4. ఈ పాఠంలోని అంత్యప్రాసలున్న పదాలు వెతకండి. అలాంటివే మరికొన్ని పదాలను రాయండి.
 5. కింది ప్రశ్నలకు పాఠం ఆధారంగా జవాబులు రాయండి.
 - అ) "మంత్రాలతో చింతకాయలు..." అని కవి వేటితో పోల్చాడు?
 - ఆ) కవి వేటిని శుభదినాలని వర్ణించాడు?
 - ఇ) మానవుణ్ణి శాశ్వతంగా నిర్దేవి ఏవి?
 - ఈ) విద్వాన్ విశ్వం గురించి, ఆయన కవితాశైలిని గురించి ఐదు వాక్యాలు రాయండి.

II. వ్యక్తీకరణ - సృజనాత్మకత

1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.

- అ) చరిత్రలో మైలురాళ్ళుగా నిల్చిన అంశాలేవి? ఇవి దేనికి ప్రతీకగా భావిస్తున్నావు?
- ఆ) “మిన్నులు పడ్డ చోటి నుంచి... తిన్నగా ఎదిగి మిన్నందుకుంటున్న చిన్నవాడు మానవుడు” అని కవి వర్ణించాడు. ఈ వాక్యాలమీద నీ అభిప్రాయమేమిటి?
- ఇ) మానవచరిత్రలో అన్నీ అసాధారణ పర్వదినాలే అనడంలో ఆంతర్యం ఏమై ఉంటుంది?

2. కింది ప్రశ్నలకు పదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.

- అ) మానవ ప్రస్థానంలో కళ, కవిత, విజ్ఞానం తోడున్నాయని కవి వర్ణించాడు గదా! దీనినెలా సమర్థిస్తావు?
- ఆ) మాణిక్యవీణ కవితా సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయండి.

3. కింది అంశాల గురించి సృజనాత్మకంగా / ప్రశంసిస్తూ రాయండి.

- అ) నీ చుట్టూ ఉన్న పరిసరాల్లో, మానవ జీవితంలో కలిగిన మార్పులను, అభివృద్ధిని వర్ణిస్తూ పది పంక్తులకు తక్కువ కాకుండా ఒక కవితను రాయండి.
- ఆ) విద్వాన్ విశ్వం కవితా శిల్పాన్ని ప్రశంసిస్తూ మిత్రునికి లేఖ రాయండి.

III. భాషాంశాలు

పదజాలం

1. కింది వాక్యాలు చదివి గీత గీసిన పదాలకు అర్థం రాయండి. పదాలతో సొంతవాక్యాలు రాయండి.

- అ) రోదసిలోకి దూసుకెళ్ళిన మరో ఉపగ్రహం.
- ఆ) విద్యార్థులంతా పరీక్షలకు ఆయత్తమవుతున్నారు.
- ఇ) రుగ్మత ఉన్న ఈ సమాజానికి మానవీయ విలువలతో చికిత్స అవసరం.
- ఈ) కళవళపడటం మెండుకు? నెమ్మదిగా జవాబు చెప్పు.

2. పాఠం ఆధారంగా కింది వాక్యాలకు సమానమైన పదాల్ని వెతికి రాయండి.

ఒకరిని చూసి మరొకరు చేయడం	
పనిచేయడానికి సిద్ధమవడం	
అద్భుతంగా నాట్యమాడడం	
పనిని మొదలుపెట్టడం	

3. కింది జాతీయాలను ఏయే సందర్భాల్లో ప్రయోగిస్తారో తెలిపి సాంతవాక్యాల్లో ఉపయోగించండి.

- అ) మంత్రాలకు చింతకాయలు రాలడం _____
 ఆ) మిన్నందుకోవడం _____
 ఇ) గజ్జెకట్టడం _____

4. కింది పదాలకు అదే అర్థం వచ్చే మరి రెండు పదాలు రాయండి.

- అ) మిన్ను : ఆకాశం నింగి
 ఆ) తాండవం : _____
 ఇ) రుగ్మత : _____
 ఈ) జ్ఞానం : _____

5. కింది వాక్యాల్లోని వికృతిపదాలను గుర్తించి పాఠం ఆధారంగా ప్రకృతి పదాలు చేర్చి తిరిగి వాక్యాలు రాయండి.

- అ) అమ్మ బాసలోనే నేను మాట్లాడతాను.
 ఆ) మన కవులు రాసిన కైతలు భారతి మెడలో అలంకరించిన హారాలు.
 ఇ) విన్నాణము పెంచుకోకపోతే భవిష్యత్తు అంధకారమవుతుంది.
 ఈ) సింహాలు గొబల్లో నిద్రిస్తున్నాయి.

వ్యాకరణాంశాలు

1. కింది పదాల్లో సుగాగమ సంధి పదాలను గుర్తించి విడదీసి సూత్రం రాయండి.

నిట్టనిలువు, తెల్లందనము, పోయేదేమి, తళుకుంగజ్జెలు,
 మహోపకారం, సరసపుండనము, రాజునాజ్జ

2. కింది వాటిని జతపరచండి.

సమాసపదం	విగ్రహవాక్యం	సమాసం
1. ప్రముఖదినం ()	క) మానవుల యొక్క చరిత్ర	() గ) నజ్ తత్పురుష సమాసం
2. నాలుగుగీతలు ()	చ) సాధారణం కానిది	() జ) విశేషణ పూర్వపద కర్మధారయ సమాసం
3. అసాధారణం ()	ట) నాలుగు సంఖ్యగల గీతలు	() డ) షష్ఠీతత్పురుష సమాసం
4. మానవచరిత్ర ()	త) ప్రముఖమైన దినం	() ద) ద్విగు సమాసం

3. కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి.

- అ) మిమ్ము మాధవుడు రక్షించుగాక!
 అర్థం 1. మిమ్ము మాధవుడు (విష్ణువు) రక్షించుగాక!
 2. మిమ్ము ఉమాధవుడు (శివుడు) రక్షించుగాక!

అ) మానవ జీవనం సుకుమారం.

అర్థం 1. మా నవ (ఆధునిక) జీవితం సుకుమారమైనది.

2. మానవ (మనిషి) జీవితం సుకుమారమైనది.

పై అర్థాలను గమనించారు కదా! ఒకే శబ్దం రెండు వేర్వేరు అర్థాలనందిస్తున్నది. అంటే విభిన్న అర్థాలు ఆశ్రయించి ఉన్నాయి. ఇలా ఉంటే వాటిని 'శ్లేషాలంకారం' అని అంటారు.

లక్షణం : నానార్థాలను కలిగిఉండే అలంకారం శ్లేష.

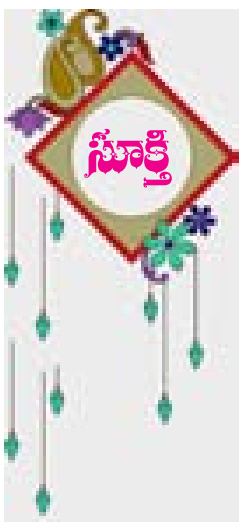
కింది లక్ష్యాలలో ఉన్న అలంకారాన్ని గుర్తించి సమన్వయం చేయండి.

1. రాజు కువలయానందకరుడు.
2. నీవేల వచ్చెదవు.

భాషాకార్యకలాపాలు / ప్రాజెక్టు పని

- ◆ దిన, వార పత్రికల ఆధారంగా మీకు నచ్చిన రెండు వచన కవితల్ని సేకరించి, అంశాల ఆధారంగా కింది పట్టికను పూరించండి.

క్ర.సం.	కవితాశీర్షిక	పత్రిక తేది	కవితలో మీరు గుర్తించిన ప్రత్యేక అంశాలు	కవితలో మీకు బాగా నచ్చిన పంక్తులు

విద్యాధదాతి వినయం
వినయాద్యాతి పాత్రతామ్
పాత్రాత్పార్థవమాప్నోతి
ధనాద్ధర్మం తతఃసుఖమ్.

- హితోపదేశం

విద్య వల్ల వినయం, వినయం వల్ల యోగ్యత,
యోగ్యతవల్ల ధనం, ధనం వల్ల దానం, దానం వల్ల
సుఖం లభిస్తాయి.

